

Франци Загоричнин

Слика и речи

Војислав Деспотов: „Прво тј. песмина слика речи“, Библиотека „Улазница“, коло III, књига 9, Зрењанин, 1972.

Прво: да је то необичан наслов за једну књигу песама: обичан и нормалан за ту исту књигу, која је пред нама: обично необичан за књигу која је исто тако необична: сама за себе обична и нормална.

И није сасвим то **Прво тј. песмина слика речи** пред нама, није сасвим тачно, да је имамо испред себе: Она има испред себе Нас: Ми смо необични тој књизи: необични и ненормални, чиме се никако не желимо помирити (по мир ићи — ићи по мир, задржати га: очувати у безбедности свој капитал знања о томе шта Она — поезија јесте и шта Она није.

Сада као и увек — значи још од раније — ми то већ знамо и надамо се, да нам то знање ни убудуће неће омаћи, шта Поезија јесте и шта она није, да Она јесте или ни је и то питање нам се претпоставља, намеће нам се пре (судба и судба: нама.

Саслушање:

Када смо већ необични наслову и свим даљим словима, да ли нас после, тј. прво и по следње на крају краја (краја — крађа, на крају крајева),

(крађи крађа крајева и тд. раздужује нашег свезнања или настоји бити или већ јесте песма и још више: песмина песма и још више: песма песминог песника, а свакако и: песма песминог консулента или чак: песма која је изјела и поконзумирала саму себе?

Када окренемо последњу страницу, наћи ћемо се пред једним сасвим обичним и разумљивим и разумним питањем које не побуђује неку нарочиту пажњу: шта је унутра? Шта је унутрини? Да ли се то питање односи на књигу? Није јасно. На омот и хартију и све оно што одише својом масом? И нешто је ту унутра. И ако већ одбацимо те, извесне материјске чињенице као недостојне да представљају и пружају саму кору и тело једне Поезије — јер ми знамо, да је поезија нешто друго, где је онда она ствар, у којој је нешто унутра? Да ли је оно **шта је унутра?** садржај па су наслови који одговарају на питање **шта је унутра?** садржај, оно, што се веже и држи за нешто или нечега, што би опет можда било кора или хлеб,

или поезија која се хвата за себе саму — више за саму себе него за прописе, које јој претпоставља историја уметности; или за неке материјалске чињенице, које би могле садржати и неке узвишеније партитуре симфонија осећања и маштања, за кору од хлеба. Оно што је унутра није садржај.

Одговор на питање шта је унутра не може одговорити на питање шта је **Прво тј. песмина слика речи**. То је јасно. Одговор на питање је само то питање, јер је питање само одговор. Пошто представља нешто нормално, од неких старих књишких навика наовамо, могао би се одбацити: које, одговор или питање? Али очито је, како се то поништење и изништење једног традиционалног приступа књи зи претвара у један нови вид нашег перципирања. Сада су на реду речи, које нити питају нити одговарају, које нису у питању и нису одговорне, које нам ништа не казивају, које указују једино на чињенице свог постојања, речи разумљиве и неразумљиве, на онај начин разумљиве и **неразумљиве**, који изискује управо ту **неразумљивост** и обрнуто, ту разумност и **неразумност**. Али када ни то више није у питању, онда се чини могућим, како је тај пролог или епилог нашега читања који почиње и завршава са питањем шта је унутра, који може бити и без упитника, пандан оним почетним песмама у књизи, у којима ниједна реч није **знак, симбол, метафора, алегорија, слика, израз, сличност, истост**.

Помните песме представљају крај једног краја и то са

самог његовог почетка, који може бити за нас и почетак једног процеса сурвавања у бездан, где смо лишени сваке тежине, ослобођени и проклетети. Или пак нам то ново поље изражајне могућности потпуно одговара као исте те песме, у којима ниједна реч није **знак, симбол...**, већ она сама: реч речи. Онда су то песме само од речи, а када их добро загледамо: реч није ни реч. И то је крај-почетак, место-чекалиште, где имамо довољно времена, да размислимо или да се одморимо од свог узалуднога размишљања: како је онда у песмама, у којима је свака реч **знак, симбол...**, како је тек онда. Није ли то још даље, још загонетније, још опасније од онога „реч није ни реч“? Јесте, ово су речи **Друге песме** као потврда нашег очекивања и наших сумњи: **прво, прво (прво, ја сам болестан) рука се продужи, пише) (писац сам ових, стихова, тајну пуштам) још ниже**. Онда песме од којих допире до нас само понека реч-знак, реч-симбол и тд.: блок:

Поцепам — поцепам — поцепам, као и блокови других речи и знакова, у тропесми **Неразумевање (певање) цепање**; од сасвим суптилне лирике: да ли смета? — у песми **Мало речи: мало речи (тихо пева оснивање) ове песме**; и даље: у песми **Мало речи** важно је, што се сви стихови једнаке дужине, на исти начин треба их поставити приликом штампања, не само то, треба ставити знак испод знака, где представља празан простор између две речи у првом, другом и четвртом стиху исто тако знак; (ова напомена приликом штампа-

ња књиге није дошла у обзир, па је тако поништена визуална идеја песме која је била предложена); на тај начин је — заједно са насловом песме — остварен правоугаоник, који потврђује на визуелан начин законитост онога, што нам се речима по-раз-из-при-казује.

Само додиривање (руком, видом, мислима) већ је освајање простора: **Место песме**, као и на другим местима: **и овде је место песме и овде и овде и овде (и овде) а и овде као и горе, и овде је**. А простор (и је (су само)) привидно еуклидски. Треба бити прецизан у одмерању простора: **Паметна нађена глава: нађена паметна глава, (сјајна, мекка, четвртнатрула) 45 см, и даље**. Каталогизатор: **Млечна рушевина: 1. избор свих речи: (ева, радни дан,) плави... и даље**. Неуравнотежен: **Нагло уравнотежен**. Баналан: **Ко разуме: ко разуме може и без песме**. Вулгаран: **ко не разуме ове песме мислиће да су несхватљиве (исто из Ко разуме). 15 песама о вијону. 18 песама из историје умет-**

ности. Наслов: **Поморанђно поређење**. Песма: **Песма наслова незачетих песама**. Стихови по тачкама: прва, друга, трећа, четврта, пета: ерекција мора. Додатак **Објашњењу неких више песничких симбола, метафора...** и даље: речи — ејакулација речи. У том речнику уопште не постоје речи као што је реч **реч** или **песма** и тсл., речи које се иначе појављују у скоро свакој Деспотовој песми. И тај речник је опет само једна од његових песама. **Речи**, како је то већ код Хамлета Шекспира?

Најкраћа песма: (наслов:) **Где је песма (и текст:) овде**. Најдужа песма: (наслов књиге:) **Прво тј. песмина слика речи (аутор:) Војислав Деспотов**.

Најближе песничко сродство ове поезије налази се у Словенији код Матјажа Ханжека у књизи **Тражимо песме, где су?** (Едиција знамења, Марибор, 1971) као и на другим његовим местима (види часопис „Улазница“ бр. 20, „Видик“ бр. 7-8-9, 1973.).

ПОВРАТА
ОКТОБРА